

Europees Referendum 31 mei 2005

De laatste peilingen (gebaseerd op meer dan 5000 ondervraagden) geven aan dat de situatie op de 31e vrijwel gelijk is aan die van de 30e. De opkomstkans is 50%, maar de ervaring leert dat het in de praktijk nogal kan afwijken, omdat nogal wat mensen die zeggen op te komen, op het laatst beslissen of ze het dan ook echt doen. Gedurende de campagne is de opkomstkans duidelijk gestegen. En een opkomst van boven de 60% behoort niet tot de onmogelijkheden.

<i>verticaal gepercenteerd naar</i>	Deel van de bevolking	Opkomst kans 23 / 4	Opkomst kans 30 / 4	Opkomst kans 7 / 5	Opkomst kans 14 / 5	Opkomst kans 21 / 5	Opkomst kans 28 / 5	Opkomst kans 30 / 5	Opkomst kans 31 / 5
EU Scepticus	19%	41%	43%	43%	46%	52%	52%	56%	56%
EU met handrem	37%	31%	33%	33%	34%	39%	41%	45%	46%
EU-Supporter	32%	26%	30%	32%	36%	39%	41%	43%	45%
EU-Adept	12%	38%	37%	38%	40%	43%	47%	52%	55%
Totaal Nederland	100%	32%	34%	35%	38%	43%	44%	48%	50%

Het onderscheid tussen de vier groepen met betrekking tot hun opvatting over de EU is nogal cruciaal voor dit Referendum. De twee uiterste groepen komen sterker op dan de twee middelste groepen. Gedurende de campagne is de groep "EU met handrem" ook qua omvang wat gestegen (4%), ten koste van de groep EU-Adepten.

<i>verticaal gepercenteerd naar</i>	Stemintentie 23/4		Stemintentie 21/5		Stemintentie 28/5		Stemintentie 31/5	
	Voor	Tegen	Voor	Tegen	Voor	Tegen	Voor	Tegen
EU Scepticus	3%	74%	1%	94%	1%	94%	2%	97%
EU met handrem	26%	50%	14%	71%	19%	67%	16%	74%
EU-Supporter	52%	21%	63%	22%	70%	17%	66%	25%
EU-Adept	71%	16%	81%	16%	86%	12%	84%	14%
Totaal Nederland	37%	41%	36%	53%	39%	51%	38%	55%

In het stemgedrag zijn de twee bovenste en twee onderste groepen sterk uit elkaar gelopen. Met name de groep "EU met handrem" is daarin heel interessant. Zij zijn voor de EU, maar zullen vrij massaal tegenstemmen.

De overige drie groepen geven meer een stemgedrag dat samenhangt met hun houding ten opzichte van de EU zelf. Het feit dat de (grote) groep EU met handrem zo massaal lijkt tegen te stemmen is de doorslaggevende factor voor deze verkiezing.

Belangrijkste redenen om voor te stemmen			Belangrijkste redenen om tegen te stemmen		
<i>verticaal gepercenteerd naar</i>	Allen 21/5	Allen 31/5	<i>verticaal gepercenteerd naar</i>	Allen 21/5	Allen 31/5
Omdat de nieuwe grondwet een verbetering ten opzichte van de huidige situatie	62%	69%	Omdat de nieuwe grondwet een verslechtering is ten opzichte van de huidige situatie	35%	48%
De EU geeft Nederland meer voordelen dan nadelen	56%	64%	De EU geeft Nederland meer nadelen dan voordelen	50%	44%
Omdat ik instem met de nieuwe grondwet	38%	38%	Omdat ik de nieuwe grondwet niet goed vind	36%	48%
Omdat ik me echt Europeaan voel	25%	26%	Omdat ik me geen Europeaan voel	21%	25%
Omdat bij afwijzing de EU zal desintegreren	24%	23%	Omdat bij afwijzing de EU zal desintegreren	3%	4%
Omdat de partij waarop ik stem, voor deze grondwet is	16%	18%	Omdat de partij waarop ik stem, tegen deze grondwet is	10%	11%
Omdat ik voor de euro ben	13%	11%	Omdat ik tegen de euro ben	33%	30%
Omdat ik voor de uitbreiding van de EU ben tot 25 of meer landen	9%	9%	Omdat ik tegen de uitbreiding tot 25 landen ben	31%	40%
De wijze waarop tegenstanders in Nederland zich presenteren	17%	24%	De wijze waarop de voorstanders zich manifesteren	42%	43%
Omdat ik achter het kabinet staat	15%	13%	Omdat ik niet achter het kabinet staat	33%	30%
Omdat ik vind dat Nederland anders een slecht figuur slaat	16%	18%	Omdat ik de Nederlandse politici niet vertrouw	45%	38%
Omdat ik voor de toetreding van Turkije ben tot de EU	8%	6%	Omdat ik tegen de toetreding van Turkije ben tot de EU	44%	40%
Anders	6%	8%	Anders	11%	16%
Weet niet/Geen antwoord	1%	1%	Weet niet/Geen antwoord	1%	1%
Totaal	306%	328%	Totaal	395%	418%

Er wordt een breed scala aan argumenten gehanteerd voor de voor- en tegenstem. Het zijn vaak afgeleiden argumenten van het basisgevoel ten opzichte van de ontwikkelingen binnen de EU.

verticaal gepercenteerd naar	Allen	Stemt nu Groep Wilders	Stemgedrag TK2003					
			VVD	CDA	D66	PvdA	SP	GrLnks
Opkomstverwachting	50%	53%	50%	53%	48%	45%	57%	51%
Stemt voor	41%	4%	41%	57%	70%	43%	5%	52%
Stemt tegen	59%	96%	59%	43%	30%	57%	95%	48%
verticaal gepercenteerd naar	Allen	Stemt nu						
		Wilders	VVD	CDA	D66	PvdA	SP	GrLnks
Opkomstverwachting	50%	53%	47%	57%	48%	44%	58%	51%
Stemt voor	41%	4%	59%	76%	75%	42%	4%	57%
Stemt tegen	59%	96%	41%	24%	25%	58%	96%	43%

Deze tabel laat goed zien hoe de relatie is tussen het stemgedrag bij de verkiezingen van 2003 en met het huidig stemvoornemen.

En de verschillen zijn opvallend. Van degenen die in 2003 CDA hebben gestemd geeft nu 57% van degenen die opkomen aan voor te zullen stemmen. Maar als gekeken wordt naar degenen die nu CDA zeggen te zullen kiezen is dit cijfer 76%! Bij de VVD is een vergelijkbaar patroon te zien. Alleen bij de PvdA is dat niet het geval (maar die heeft een veel groter deel van zijn aanhang uit 2003 behouden).

De verklaring is dat CDA en VVD inmiddels veel kiezers uit 2003 zijn kwijtgeraakt. De groep die gebleven is, lijkt dus wel aangesproken te kunnen worden door de politieke leiding van die partij.

Door Nee te stemmen kan Nederland samen met Frankrijk meer uit de nieuwe onderhandelingen halen

	Allen	EU - Sceptici	EU met handrem	EU Supporter	EU Adept	Gaat voor stemmen	Gaat tegen stemmen
Ja	39%	20%	50%	20%	68%	6%	61%
Nee	43%	69%	28%	63%	19%	82%	29%
Weet niet/Geen mening	18%	11%	22%	17%	13%	12%	10%
Total	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Het argument dat bij een tegenstem van Frankrijk Nederland beter tegen kan stemmen om bij onderhandelingen sterker te staan wordt niet door een meerderheid gedeeld. Wel is het zo dat er een groot verschil is in inschatting tussen voor- en tegenstemmers.

Wat moet er gebeuren als na Frankrijk ook Nederland gaat tegenstemmen?

	Allen	EU - Sceptici	EU met handrem	EU Supporter	EU Adept	Gaat voor stemmen	Gaat tegen stemmen
Politici moeten de tegenstemmen gebruiken om de hele architectuur van de EU op de schop te nemen.	57%	89%	70%	33%	36%	20%	79%
Over de inhoud van de Grondwet moet worden heronderhandeld en daarna moet er in Nederland weer een Referendum gehouden worden.	54%	62%	67%	41%	38%	26%	71%
Over de inhoud van de Grondwet moet worden heronderhandeld en daarna moet in Nederland de Tweede Kamer zelf beslissen.	29%	13%	25%	36%	41%	44%	19%
Nadat in alle landen is gestemd moet in de landen die tegen hebben gestemd nogmaals een stem worden uitgebracht, zodat men de kans krijgt voor te stemmen.	20%	5%	14%	27%	43%	43%	7%

Nederland geeft aan dat bij een tegenstem in Nederland politici de uitslag moeten gebruiken om de hele architectuur van de EU op de schop te nemen. Mocht de inhoud van de Grondwet worden veranderd dan wenst men daarna in ieder geval weer een keer een Referendum.

Suggesties voor mogelijke veranderingen van de EU

	Allen	EU - Sceptici	EU met handrem	EU Supporter	EU Adept	Gaat voor stemmen	Gaat tegen stemmen
Over de zaken, die dicht bij de burgers liggen, moet Brussel minder te zeggen krijgen	78%	95%	91%	60%	61%	56%	93%
De hele opzet moet een stuk democratischer worden dan nu voorgesteld wordt	73%	75%	80%	65%	65%	57%	83%
Bij belangrijke beslissingen moeten de burgers uit alle EU-landen een referendum houden	66%	93%	77%	48%	47%	38%	84%
Er moet een aanpak komen voor het buitenlands beleid in de EU, en niet van alle landen apart.	45%	21%	33%	55%	91%	72%	29%
De gulden moet terugkomen	30%	81%	32%	12%	6%	7%	46%
De EU moet gewoon 1 land worden.	7%	0%	0%	1%	62%	15%	3%

Nederland lijkt wel te weten welke veranderingen in de EU moeten gaan plaatsvinden. Op drie voorstellen geeft een grote meerderheid aan dat dit zou moeten gebeuren. En dat gebeurt het sterkst bij de twee groepen waaronder de meeste tegenstemmers zich bevinden. Brussel moet minder te zeggen krijgen over zaken die dicht bij de burgers liggen en het democratische gehalte moet een stuk verbeteren. Ook dit resultaat wijst op de belangrijkste reden van de meerderheid van de Nederlanders om tegen te stemmen.